

ЁШЛАРНИНГ МАЪНАВИЙ ВА МАДАНИЯТИНИ, МАФКУРАВИЙ ИММУНИТЕТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ЙУЛЛАРИ ВА ЮКСАЛТИРИШНИНГ УСТИВОР ВАЗИФАЛАРИ

Камалова М.

*ҚДУ. Миллий гоя маънавият асослари ва ҳуқуқ таълими кафедраси стажёр
ўқитувчи*

kamalova.mamura@inbox.ru

Аннотация. Ушбу мақолада ёшларнинг маънавий ва маданиятини юксалтиришнинг устивор вазифалари унда давлат сиёсатининг роли куриб чиқилган.

Калит сузлар: ёшлар, маънавият, стратегия, сиёсат, социология.

Аннотация. В данной статье рассматриваются приоритетные задачи повышения нравственности и культуры молодежи и роль в этом государственной политики.

Ключевые слова: молодежь, духовность, стратегия, политика, социология.

Annotation. This article discusses the priority tasks of improving the morality and culture of young people and the role of state policy in this.

Key words: youth, spirituality, strategy, politics, sociology.

Юртимиз келажаги ёш авлодлар кулида экан, уларни ҳар томонлама етук, инсонпарвар, жамият ва табиат олдида масъулиятли шахслар этиб тарбиялаш энг устувор мақсадларимиздан биридир. Бугунги кунда мамлакатимизда амалга оширилаётган улкан ислохотларнинг замирида "Миллий тикланишдан миллий юксалиш сари" деган ҳаётий гоя турибди. Миллий юксалиш факатгина маънавий соҳада эмас, балки демократик жамият ва ҳуқуқий давлат, фаровон ва тинч-осуда ҳаёт, иқтисодий жихатдан барқарорлик каби ҳаётимизнинг барча соҳаларини тараққий эттиришни кузда тутуди. Бу жараёнлар давлатимиз раҳбари Ш.Мирзиёевнинг ташаббуси асосида илгари сурилган Ўзбекистонни янада ривожлантиришнинг 2017-2021 йилларга мулжалланган ҳаракатлар стратегияси, узок муддатли 2030 йилга қадар мулжалланган тараққиёт концепциясида уз аксини топмоқда. Айниқса, "Рақамли иқтисодиёт-2030", таълим тизимини тараққий эттиришнинг 2030 йилга қадар мулжалланган концепцияси ва бошқалар бунинг яққол намоён этмоқда. Ҳар бир жамият ва давлатнинг тараққиётини, уни амалга оширишга қаратилган стратегик дастур ёки концепциялар булмасин уларнинг барчасини амалга оширувчи куч бу инсон омилдир. Бунда бу омилнинг маънавий-рухий, иқтисодий-ҳуқуқий, жисмоний жихатдан қуллаб-қувватланиши ва унинг имкониятлари ҳар томонлама қўллангани муҳим шарт ҳисобланади. Хусусан, шахс маънавий маданияти уз урнида инсоннинг ҳам маънан, ҳам жисмонан ва моддий жихатдан юксалишини таъминловчи муҳим омил булиб хизмат қилади. Бу борада маънавий маданият жамиятнинг барча соҳалари ва тармоқларини ривожлантиришга ҳисса қушиш билан бирга

улардан маънавий куч олади, ижобий маънода таъсирланади. Масалан, жамиятнинг бадиий соҳаси интеллектуал муаммоларни функционал равишда хал киладиган маданиятнинг ихтисослашган соҳаларидан биридир. Санъат маданияти унинг муваффақиятли ишлашни таъминлайдиган барча жараёнларни уз ичига олади. Дунёга эстетик муносабат жамият ҳаётининг ҳар қандай соҳасидаги бадиий фаолият учун зарур шартдир. Аслида, бадиий маданият ҳаёлий воқеликлар дунёсини лойихалаштиради, бунда одамлар эътиборини маънавий маданиятнинг ушбу мавзуда актуал булган ахлокий, эстетик ва бошқа муаммоларга қаратадилар. Жамиятнинг маънавий ҳаётини таҳлил қилиш ҳозирги пайтда фалсафанинг энг муҳим муаммоларидан биридир. Бундан ташқари инсон биотизимини интеллектуал билиш, унинг ишлаши, ҳимояси ва сақланиши маънавий маданиятнинг турли шакллари орқали маънавий маданиятнинг тиббий соҳасидаги энг муҳим вазифалардир. Жисмоний ва маънавий маданиятнинг шакллари инсоннинг маданиятда қабул қилинган меъёрлар, кадриятлар ва талабларга эга булган қобилиятларини шакллантириш, ривожлантириш ва улардан фойдаланиш билан боғлиқ инсон фаолиятини тартибга солади. Шахс жисмоний маданиятининг маънавий кадриятларига ҳар томонлама жисмоний ривожланиш соҳасидаги махсус билимлар, жисмоний баркамоллик гоёлари, уларга қандай эришиш мумкинлиги ҳақидаги гоёлар, муайян спорт турларининг хусусиятлари, унинг тарихи, ривожланиш истикболлари ва бошқалар қиради. Жисмоний маданият - бу иқтисодиёт, экология, сиёсий бошқарув, тиббиёт, педагогика, санъат маданияти, фан билан ҳамбарчас боғлиқ булган ижтимоий ҳодисадир.

Социологлар томонидан анъанавий равишда жамиятни туртта катта соҳага - иқтисодий, ижтимоий, сиёсий ва маънавий соҳаларга бўлиб тадқиқ қилинади. Ижтимоий соҳа одамларнинг этник жамоалари (уруғ, қабила, халқ, миллат ва бошқалар), турли табақалар - хизматчилар, деҳқонлар ва бошқа ижтимоий гуруҳлар билан ифодаланади. Сиёсий соҳа ҳокимият тузилмаларини (давлат, сиёсий партиялар, сиёсий ташкилотлар ва ҳаракатлар ва бошқалар) қамраб олади. Маънавий соҳага одамларнинг фалсафий, диний, бадиий, ҳуқуқий, сиёсий, ахлокий ва бошқа қарашлари, шунингдек, уларнинг қайфияти, ҳиссиётлари, дунё ҳақидаги гоёлари, урф-одатлари ва бошқалар қиради.

Ижтимоий ҳаётнинг туртта катта соҳаси бир-бири билан механик эмас, балки диалектик алоқадорликка эга. Улар нафақат узаро боғлиқ, балки узаро шартли равишда бир-бирларисиз ривожланмайди. Иқтисодий соҳа одамлар - синф, гуруҳ ва бошқа муносабатларнинг ташувчисиз мавжуд була олмайди. Аммо бу уринда одамлар ижтимоий онг шакллариининг ташувчиси эмасми, деган савол ҳам тугилади? Аммо кейин яна бир савол тугилади: қайси ҳолда, нима учун аниқдовчи омилни излаш керак? Бу омилни биринчи навбатда излаш керак, чунки жамият одамларнинг аралашувисиз автоматик равишда узгарадиган ва ривожланадиган механик бирлашма эмас. Одамлар

узларининг тарихларини яратадилар ва улар хаётида қайси соҳалар хал килувчи эканлигини билишга ҳақлидирлар.

Бу борада Арасту "Ахлокий кабр" асарида қуйидагича келтириб утган. "Уртачадан узок турган нарса фазилатга энг куп зид келади. Фазилат мутадилликдир. Фазилат карама-карши хислат ва майлларнинг уртасидаги ҳолатдир. Икки сабабга кура, биз муътадилликка ё ортикчаликни, ё камликни зид деб биламиз. Биринчи ҳолда, инсоннинг муайян рухий ҳолати ёки феъл-атвори уртачага (муътадилликка) яқинми ёки узокми эканлигига караб, ҳукм чиқарамиз. Иккинчи бир ҳолатда эса, инсон табиатида қайси нарса купрок булса, фазилат хисобланувчи муътадилликнинг зидди хисобланади"[2].

Ахлоқ ва маънавий чуқур ички ўзаро алоқадарликка ега. Зеро, маънавият индивид мансуб бўлган гуруҳлар ахлоқ еса, ўз навбатида, гуруҳ азолри бўлган индивидлар маънавиятнинг ўзаро туташ оммавий муносабатларданамоян бўлади. Ахлоқ маънавиятнинг таркибий қисми сифатида шахс камолотининг юқори босқичи саналади. Зеро ахлоқ, ахлокий меёрларсиз шахснинг рухий ва жисмонан етуқлигининг мезони бўлган маънавий камолатга эришиб бўлмайди. [4. 201-б]

Демак, «ахлоқ» ва «маънавият» ҳамда «фазилат» бир-бирига чамбарчас боглик тушунчалардир. Шунинг учун ҳам инсоний фазилатлар юксак ахлоқ ва маънавият асоси хисобланади. Ахлоқ ва маънавият масалаларини хар тарафлама камраб олиб, таҳлил қилиш борасида биринчи Президентимиз Ислом Каримовнинг «Юксак маънавият - енгилмас куч» асаридан келтирилган. Халқимизнинг турмуши ва тафаккур тарзидаги бошқаларга асло ухшамайдиган, минг йиллар мобайнида шаклланган бир қатор узига хос жихатлар хақида тухталар экан, муаллиф шундай ёзади: «Мисол учун, тилимиздаги меҳр-оқибат, меҳр-муҳаббат, меҳр-шафқат, кадр-қиммат деган, бир-бирини чуқур маъно-мазмун билан бойитадиган ва тулдирадиган ибораларни олайлик. Қанчалик галати туюлмасин, бу ибораларни бошқа тилларга айнан таржима қилишнинг узи мушкул бир муаммо» [3] Шу парчанинг узиди меҳр-оқибатлилик, меҳр-муҳаббат курсатиш, меҳр-шафқат қилиш, кадр-қимматни билиш каби инсоний фазилатлар хақида суз боряпти. Жамият онги, давлат, ижтимоий соҳа ва бошқа иқтисодий булмаган омиллар мустақилликка эга, уз ривожланиш қонуниятлари ва мантигига ҳам эга. Шундай қилиб, маънавиятнинг ривожланиши хар қандай мамлакатнинг иқтисодий асосига тугри қелиши шарт эмас. Иқтисодий жихатдан орқада қолган мамлакатда маънавият, тарбия қабилар маънавий ҳаётнинг узига хос соҳаси сифатида ривожланиб бориши мумкин.

Ўзбекистонда давлатнинг барқарорлигини, тинчлиги, таракқиёти, харбий қудрати, иқтисодий узиш курсатқичлари, миллий манфаатлари хавфсизлиги масалалари жамият ва давлатнинг асосий фаолияти манбалари, яъни инсон омилга боглик эканлигини алоҳида таъкидлаб утиш лозим. Бу замонавийлашув жараёнида муҳим рол уйнайди. Инсон омилнинг онги, маданияти, фикрлаш даражаси шу давлат ва жамиятнинг манфаатлари,

кадриятлари, тарихий утмишини узида мужассамлаштирган миллий гоя ва мафкуралар, карашлар сифатида аҳолига етказилади ва сингдирилади. Бу вазифа эса аввало ижтимоий институтлар, айникса оила, кадриятлар, урф-одатлар оркали амалга оширилади. Шарк халклари, хусусан, Ўзбекистон мисолида бу ибора жамиятнинг асосий негизи сифатида ханузгача катта ахамият касб этмокда.

Умуман олганда, маънавий тараккиётни таъминлашнинг ижтимоий манбаларига куйидагиларни киритиш мумкин: оилани, болалар богчасини, мактабни, кутубхоналарни, музейларни, маданий марказларни, театр, кино, ОАВ, ижтимоий ташкилотларни (ижодий уюшмалар), ишлаб чиқариш корхоналарини, давлат органларини, халқаро институтлар ва бошқалар шулар жумласидандир. Уларнинг барчаси турли даражада ва турли томонлардан инсон дунёкарашининг ривожланиши ва маънавий камолотига таъсир курсатади. Шунинг учун ҳам Р.А.Умрзокова "Тарбия шаклларида жамиятдаги турли махсус бугинлар масъул булса-да, оила барча шакллардаги тарбия жараёнида тулдирувчи, мустахкамловчи бугин сифатида намоён булади. Ёшларга сингдирила бошланган янги гоя ва карашлар оила мухитида мазмунан бойитилади", деб таъкидлайди. Кутубхоналар ва музейлар маънавий кадриятларни амалга оширилишига йуналтирилган ижтимоий ташкилотлар сифатида ташкил қилинган. Улар бугунги кунда ҳам шу кадриятларни амалга оширилишига имкон яратиши мумкин, бироқ бу йуналтирилганликни доимий равишда янгилаб туриш зарур. Хозирги кунда анъанавий маънавий ташкилотларда кунгилочар тижорат манфаатлари устун булиб, уларнинг ишида қолоқ, давр талабидан йироқ нарсалар жуда куп. Шунингдек постмодернизм хавфи ҳам мавжуд, у рухан тулик шаклланмаган одамларга синдирувчи таъсир курсатади. Постмодернизм фақатгина маъноларнинг ривожланган маънавий тизимларинигина мустахкамлаши мумкин. Инсонга жамият томонидан тақдим қилинадиган маънолар: уз истакларини қондириш, истеъмомчилик, насл қолдириш, танланган касбида муваффақиятга эришиш ва хоқазо. Агар миллий тараккиётнинг ибтидоси таълим-тарбия, маънавий етуклик ва жамиятда янгича тафаккурнинг шаклланиши сиёсий ва ҳуқуқий маданиятнинг узгариши билан боглик булса, унинг давомийлиги Ватан ва юрт манфаатининг устуворлиги ҳамда таъминланиши билан уйғунлашиб кетади. Дарҳақиқат, ҳар бир мамлакатда аҳолининг ижтимоий-сиёсий фаоллиги маънавий интеллектуал салоҳияти жамият тараккиётини белгиловчи муҳим омиллардан биридир. Давлат ва жамият бошқарувида фуқароларнинг айникса, ёшларнинг иштироки уларнинг объектив воқеликта муносабатида тула намоён булади. Бошқарув жараёнидаги бундай муносабат ҳар бир инсоннинг жамият сиёсий ҳаётида уз урнига эга булиши, ижтимоий, сиёсий, иқтисодий мақсад ва манфаатларини қондириши ҳамда, уларни амалга ошириш йулидаги ҳаракатлари асосида юз беради. Жамиятда янгича муносабатлар тарқиб топаётган хозирги даврда ёшларнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётда иштирок этиш имкониятлари кенгайган.

Бизга маълумки, ҳозирги кунда дунёдаги ҳар қандай давлатнинг обриси ва нуфузи, куч-қудрати, унинг моддий бойликлари, иктисодий тараккиёти, ҳарбий қуввати билан эмас, бадки аввало, юксак маънавий садоҳияти билан ҳам белгиланади. Хадкнинг, миллатнинг маънавий-маърифий бойлиги эса ҳар томонлама етук истеъдодли ва қобилиятли, ахлокли ва билимли ёшлар томонидан ривожлантирилади. Лекин шундай булсада масаданинг ята бир томони ҳозирги тез суръатлар билан дунё ҳамжамиятида ривожланиб бораётган давлатларнинг барқамол авлод тарбиясида уларга салбий таъсир қилиши мумкин булган омиллардан доимий равишда ҳимоялаш долзарб масададир. Ўзбекистонда аҳолининг уртача ёши 24 ёшни ташкил этади. Биз учун ҳеч қачон кун тартибидан тушмайдиган яна бир ута муҳим масала борки, унга алоҳида тўхталиб Утишни зарур. У ҳам булса, униб-усиб келаётган ёш авлодимиз, фарзандларимиз тарбияси билан боғлиқдир. Буюк бобомиз Абдулла Авлоний айтганидек, бу масала биз учун ҳақиқатдан ҳам ё ҳаёт-ё мамот, ё нажот- ё ҳалокат, ё саодат-ё фалокат, масаласидир. Ва уз долзарблиги ва аҳамиятини ҳеч қачон йукотмайдиган, таъбир жоиз. Демак, мамлакатимизда ёшларнинг жамият тараккиётига нисбатан онгли муносабати, ундаги иштироки ва миллий тараккиётни тасаввур қилиш қийин. Ўзбекистон шароитидв ёшларга ижтимоий тараккиётнинг муҳим «катадизатори» сифатида қаралишининг энг асосий сабабларидан бири ҳам улар таркиби, онги ва дунё қараши билвн боғлиқ. Негаки, ёшлар дунёқараши бугунги янгиланишлар жараёнида шаклланиб бормоқда. Шу сабаб ҳам давлат сиёсатида бу масалага алоҳида ёндашилмоқда.

Ҳуқуқий демократик давлат ва фуқоралик жамияти шароитида сиёсий фаоллик купрок ёшлар ташкилотлари, маънавият ва маърифатга дахлдор жамоат ташкилотлари, таълим муассасалари, маҳалла, фуқоралик жамияти институтлари уртасида узаро мустаҳкам боғланишини талаб этади. Умуман бугунги демократик жараёнлар чуқурлашаётган, фуқоралик жамияти институтлари мавқеи кучаяётган шароитда ҳар қандай масаланинг ечимида давлат аа жамият уртвсидв уйғунлик таъминланмас этан, ислохотларда керакли натижадарни қулга киритиш мушқул. Демак, ислохотлар ва уларнинг самараси аввало аҳолига, Ўзбекистон шароитидв эса ёшларга, уларнинг давлат ва жамият бошқарувидаги иштирокининг, яъни фаоллигининг даражасига боғлиқдир. Жамият тараккиётида инсон омили хусусида дунё тажрибасидан мисол келтирсак, иккинчи жаҳон урушида ҳонавойран булган Германия ва Япония каби давлатлар бугунги кун тараккиётида инсон омилининг куч була олишини исботлади.

Инсон маънавий маданиятига салбий таъсир курсатадиган энг катта таҳдидлардан бири бу - коррупциядир. Бугун дунё тажрибаси шуни курсатадики, давлат доирасидаги йирик коррупцион жиноятлардан қура маъиший коррупция катта йукотишларга олиб келади. Жумладан, твълим тизимидаги оддийгина сессиядаги жараёни келгусида катта-катта ижтимоий ларзаларга сабаб булиши мумкин. Жанубий Африка Республикаси

Стелленбосс университети пештокига куйидаги ибора ёзиб куйилган: «Хар қандай миллатни йук қилиш учун атом бомбаси ёки узок масофали ракета шарт эмас. Бунинг учун таълим сифатини тушириб, имтихонларга алдовнинг узи кифоядир. Бу тарзда таълим олган шифокорлар кулидан беморлар улим топади, курувчилар курган уй ва бинолар вайрон булади, иктисодчи ва хисобчилар кулида молиявий ресурслар совурилади, адолат ҳам шундай хукукшунос ва судьялар кулида завол тотати». Таасуфки, олий таълим тизимида асосан тадабадик сафига бул қилиш, уқиш жараёнида топшириладиган турли синовлар, талабаларнинг битирув малакавий иши ёки магистрлик диссертациясини тайёрлаш ва химоя қилиш, магистратурага шунингдек, талабаларнинг уқиш жойини қучириш, уқиш юналишини узгартириш ҳамда уқишга қайта тиклашда коррупция ҳолатлари кузатилмоқда.

Давлатимиз раҳбари бу каби муаммоларнинг олдини олиш борасида куйидаги мулоҳазани илгари сурган эди: "Коррупцияга қарши қурашишда аҳолининг барча қатламлари, энг яхши мутахассислар жалб қилинмас экан, жамиятимизнинг барча аъзолари, таъбир жоиз булса, "ҳалоллик вакцинаси" билан эмланмас экан, уз олдимизга қуйган юксак маррадарга эриша олмаймиз. Биз коррупциянинг оқибатлари билан қурашишдан унинг барвақт олдини олишга утишимиз керак".

Дунё тажрибаси шунини курсатмоқдаки, қачонки демократик тамойиллар қупрок қуйидан юқорига қараб такомиллашиб борса, у узига ҳос қадрият даражасига қутарилади. Зеро жамият аъзолари қундалиқ ҳаётида акс этмайдиган демократия турмуш тарзимизнинг таркибий қисмига ҳам айлана олмайди. Бу эса узок муддатли жараён. Жамият сиёсий ҳаётини эркинлаштириш ва демократлаштириш шошма-шошарлик билан амалга ошириладиган жараён эмас. Агар ушбу ҳолат босқичма-босқич мунтазам амалга оширилмайдиган булса, турли ҳавфли, ноҳуш оқибатларни қелтириб чиқариши мумкин. Ёшлар ижтимоий-сиёсий онгини устириш ва янгича дунёқарашини шакллантириш масалалари маънавий етукликка асосланган ҳамқорлик, ҳамжихатлилик, ҳамфиқрлилик омиллари турли инкирозли ҳолатлар, тукнашувларнинг олдини олиш жараёнида намоён булади. Бу эса тараккиётнинг тадрижийлиги ва самаралилигига олиб қелади.

Адабиётлар

1. Ш.Мирзиёев. Миллий тараккиёт йулимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга қутарамиз. - Тошкент: Ўзбекистон, 2017. - Б.35.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги "2022-2026 йилларга мулжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараккиёт стратегияси тугрисида" ги ПФ-60-сонли Фармони ^онунчилик маълумотлари миллий базаси, 29.01.2022 й., 06/22/60/0082-сон.
3. Абу Наср Форобий —«Фозил одамлар шахри». А. ^одирий номидаги халқ мероси
4. 4.Vayzieva A., Ganieva G. Хабаршысы ҚМУ Нөкис-2022. № 1 (55)., 201-б

5. Ж. С. Раматов, (2022). Миллий кадриятлар-жамиятимиз барқарорлиги ва ёш авлод тарбиясининг муҳим омили. *Academic research in educational sciences*, 3 (6), 973-979.
6. Ramatov, J.S., & Khasanov, M.N. (2022). HISTORY OF RAILWAY CONSTRUCTION IN UZBEKISTAN: YESTERDAY AND TODAY. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2 (6), 925-930.
7. Ж. С. Раматов, & М. Н. Дасанов (2022). АБУ НАСР ФОРОбИЙНИНГ ЖАХОН ИЛМ-ФАН ТАРАККИЁТИГА КУШГАН КИССАСИ ВА УНИНГ БУГУНГИ КУНДАГИ АХАМИЯТИ. *Academic research in educational sciences*, 3 (TSTU Conference 1), 648-653.
8. Журабоев, Носир Юсупович, & Дасанов, Миршод Нуъмонович (2022). ЯНГИ УЗБЕКИСТОНДА ИЖТИМОЙ-ИКТИСОДИЙ РИВОЖИ: ИСЛОХОТ ВА ИСТИКБОЛ. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2 (6), 1274-1283.
9. У.К.Эрниёзов, М.Н. Дасанов, & Х.С.Машарипов. (2022). АБУ НАСР ФОРОбИЙНИНГ ИЖТИМОЙ-АХЛОКИЙ ТАЪЛИМОТИ ВА УНИНГ АНТРОПОЛОГИК ХУСУСИЯТЛАРИ. *JOURNAL OF NEW CENTURY INNOVATIONS*, 4(3), 130-136.
10. Ж. С. Раматов, М. Дасанов, & Л. А. Валиев (2022). ИНСОН ДУНЁКАРАШИНИНГНИНГ ДИНИЙ ВА ДУНЁВИЙ ТАЛКИНИ. *Central Asian Academic Journal of Scientific Research*, 2 (7), 78-82.
11. J. S. Ramatov, M. Hasanov AL-FARObIY SIYOSIY DAVRDAGI SIYOSIY VA IJTIMOY-MADANIY ANVOL // *Pedagogik fanlarda akademik tadqiqotlar*. 2022 yil. 6-son. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/al-farobiy-davridagi-siyosiy-va-izhtimoiy-madaniy-vaziyat> (kirish sanasi: 17.10.2022).
12. Ж. С. Раматов, & М. Дасанов (2022). МИЛЛИЙ КАДРИЯТЛАР - ЖАМИЯТИМИЗ БАРҚАРОРЛИГИ ВА ЁШ АВЛОД ТАРБИЯСИНИНГ МУДИМ ОМИЛИ. *Academic research in educational sciences*, 3 (6), 973-979.
13. З. Н. Бобошев, М.Н.Дасанов, & Э.А.Нуруллаев. (2022). АБУ НАСР ФОРОбИЙНИНГ ПЕДАГОГИКА ФАНИНИНГ АСОСЧИСИ СИФАТИДА. *JOURNAL OF NEW CENTURY INNOVATIONS*, 4(3), 108-115. Retrieved from
14. Файзулла Абдуллаевич Кушаков (2022). ПЕРЕСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННОЙ ФИЛОСОФИИ ТЕХНИКИ. *Academic research in educational sciences*, 3 (TSTU Conference 1), 428-432.